

Sygn. akt III Ca 41/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Krystyna Hadryś (spr.)

Sędzia SO Andrzej Dyrda

Sędzia SR (del.) Maryla Majewska - Lewandowska

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2014 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. I.

przeciwko W. I.

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 21 października 2013r., sygn. akt III RC 59/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1) **z dniem 4 listopada 2014r. uchyla obowiązek alimentacyjny powoda Z. I. na rzecz pozwanej W. I., orzeczony wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku z dnia 2 kwietnia 2008r. w sprawie o sygn. akt II RC 192/08;**

2) **nie obciąża pozwanej kosztami procesu;**

II. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania odwoławczego.

SSR(del.) Maryla Majewska - Lewandowska SSO Krystyna Hadryś SSO Andrzej Dyrda

Sygn. akt III Ca 41/14

UZASADNIENIE

Powód Z. I. wniósł o uchylenie z dniem prawomocności wyroku w niniejszej sprawie, orzeczonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 2 kwietnia 2008 r. obowiązku alimentacyjnego wobec pozwanej W. I.. Orzeczenie zapadło w sprawie rozwodowej, w której rozwiązano małżeństwo stron bez orzekania o winie i zasądzono alimenty w wysokości 400 zł. miesięcznie.

W uzasadnieniu podał, że pięcioletni termin upłynął 24 kwietnia 2013 r.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Zarzuciła, że znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, jest pod opieką lekarza psychiatry i zdiagnozowano u niej zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa, zespół cieśni nadgarstka i nadciśnienie tętnicze. Pozostawała w przekonaniu, że alimenty zostały zasądzone bezterminowo. Wniosła o ich przedłużenie.

Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim wyrokiem z dnia 21 października 2013 r. oddalił powództwo, przedłużył obowiązek alimentacyjny obciążający powoda na rzecz pozwanej w oparciu o wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach sprawie o sygn. II RC 192/08, kosztami procesu obciążył powoda.

Orzekając ustalił, że prawomocnym wyrokiem rozwiązującym małżeństwo stron bez orzekania o winie, zasądzono od powoda na rzecz pozwanej alimenty w wysokości 400 zł. miesięcznie. W dacie orzekania powód był na emeryturze, która wynosiła 3.356,46 zł. brutto, mieszkał w domu jednorodzinnym stanowiącym majątek wspólny stron.

Pozwana mieszkała w mieszkaniu wspólnym stron, pracowała uzyskując dochód w wysokości ok. 900 zł. miesięcznie.

Strony podzieliły majątek wspólny poprzez przyznanie pozwanej zajmowane mieszkanie w R., zaś powód otrzymał nieruchomości w Turzy i samochód marki F. (...).

Obecnie powód uzyskuje świadczenie emerytalne w wysokości 3.160 zł. netto, utrzymuje się za 1.200 zł. i spłaca 300 zł. kredytu. Pozwana ma świadczenie emerytalne w wysokości 1.314,13 zł. netto. Leczona jest z uwagi na zaburzenia depresyjne, z uwagi na cukrzycę powinna stosować dietę. Obciążona jest spłatą rat kredytu w wysokości 300 zł. miesięcznie.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy, uznał że powództwo oparte na art. 60 § 3 k.r.o. nie jest uzasadnione, bowiem zachodzą wyjątkowe okoliczności uzasadniające przedłużenie obowiązku alimentacyjnego. Pozwana bowiem nie jest w stanie zaspokoić wszystkich swoich usprawiedliwionych potrzeb z dochodów własnych. Stan jej zdrowia pogorszył się, a obecne dolegliwości nie są typowymi chorobami związanymi z wiekiem. Powód zaś nawet po potrąceniu kosztów utrzymania do swojej dyspozycji ma dalsze 1161,92 zł., która to kwota jest wystarczająca na zaspokojenie innych usprawiedliwionych potrzeb.

Rozstrzygnięcie to w całości zaskarżył powód, wnosząc o uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kosztów procesu, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 233 k.p.c. przez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, polegającej na przyjęciu, że twierdzenia pozwanej są wiarygodne, podczas, gdy są wewnętrznie sprzeczne i nie znajdują potwierdzenia w źródłach materialnych. Zarzucił naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez pominięcie oceny dowodu z wykonywanej przez pozwaną pracy w restauracji, nadto naruszenia art. 217 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie zgłoszonych przez pełnomocnika powoda wniosków dowodowych.

Skarżący zarzucił także naruszenia art. 60 § 1 i 3 k.r.o. poprzez ich niezastosowanie.

Sąd Odwoławczy zważył co następuje.

Postępowanie apelacyjne przed II instancją ma w zasadzie cechy apelacji nieograniczonej. Sąd apelacyjny opiera swoje merytoryczne orzeczenie zarówno na ustaleniach sądu I instancji, jak i ustaleniach własnych.

Sąd Odwoławczy uznał, że zachodzą przesłanki z art. 381 k.p.c. do przeprowadzenia postępowania dowodowego w zakresie uzupełniającego przesłuchania stron na okoliczność statusu majątkowego, możliwości zarobkowych i stanu zdrowia stron w zakresie obejmującym okoliczności zaistniałe zarówno przed upływem pięcioletniego okresu alimentowania pozwanej przez powoda jak i po wydaniu zaskarżonego orzeczenia, a mające istotne znaczenie dla oceny żądania pozwu.

Sąd Odwoławczy w oparciu o zasady art. 382 k.p.c., badając ponownie całą sprawę

i rozważając wyniki postępowania przed Sądem I instancji oraz materiał dowodowy z II instancji, dokonał ich oceny przy zastosowaniu art. 233 k.p.c.

Sąd I instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powoda oraz żądanie pozwanej i przeprowadził postępowanie dowodowe w zakresie wymaganym dla ustalenia istotnych okoliczności żądania.

Dalsze ustalenia co do stanu zdrowia i stanu majątkowego stron przeprowadzone w II instancji, korelowały z materiałem dowodowym zebrany w rozumieniu art. 217 k.p.c. i 227 k.p.c. w I instancji.

Sąd Odwoławczy badając ponownie sprawę w zakresie przedmiotu żądania pozwu oraz żądania pozwanej przedłużenia obowiązku alimentacyjnego, rozważając wyniki postępowania przed Sądem I instancji, dokonał ich oceny samodzielnie, przy zastosowaniu art. 382 k.p.c. i 316 k.p.c. Należało ocenić, że Sąd I instancji wprawdzie zebrał materiał dowodowy w prawidłowym zakresie w rozumieniu art. 227 k.p.c., to jednak nie wysnuł z tego materiału dowodowego właściwych wniosków w rozumieniu art. 233 k.p.c. Przyjęte w zaskarżonym orzeczeniu ustalenia, iż występują wyjątkowo niekorzystne okoliczności co do stanu zdrowia i sytuacji majątkowej pozwanej, nie znajdują uzasadnienia w materiale dowodowym i dlatego takie ustalenia należało ocenić jako dowolne.

Ustalenia faktyczne oparte na wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach w sprawie o sygn. II RC 192/08, dają podstawę do oceny, iż z mocy art. 60 § 3 k.r.o. wygasł obowiązek alimentacyjny powoda wobec pozwanej, bowiem zobowiązany nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, a od orzeczenia rozvodu upłynęło pięć lat. Wobec żądania pozwu uchylecia obowiązku alimentacyjnego z dniem prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie niniejszej, należało oznaczyć tę datę stosownie do stanu sprawy i zakresu zgłoszonego żądania pozwu.

Rozpoznając natomiast żądanie pozwanej przedłużenia terminu obowiązku alimentacyjnego powoda, należało mieć na względzie okoliczności, że w dacie orzekania o alimentach na rzecz pozwanej, uzyskiwała ona dochody w wysokości 900 zł. leczyła się i posiadała zapewnione warunki mieszkaniowe. Obecnie pozwana uzyskuje emeryturę przekraczającą 1.300 zł., a więc ma o ponad 400 zł wyższe dochody od stanowiących podstawę orzekania o alimentach, zamieszkuje samodzielnie w mieszkaniu, które uprzednio było wspólnym stron, a okoliczności naprowadzone wskazują, że ma możliwości ograniczone, ale faktyczne dorywczej pracy z możliwością uzyskiwania dodatkowych dochodów. Nie ma orzeczenia o jej niezdolności do pracy. Cierpi na schorzenia, których rodzaj wskazuje na to, że ujawniają się z uwagi na postępujący wiek. Zaciągnęła kredyty na odnowienie i urządzenie mieszkania, co obciąża jej budżet.

Powód uzyskuje emeryturę w zakresie wyższym o około 600 zł. w porównaniu z okresem orzekania o alimentach w sprawie rozwodowej. Leczy się na schorzenia związane z wiekiem, zamieszkuje w domu jednorodzinnym, który remontuje i prowadzi bieżące prace konserwacyjne wymagające nakładów, na co zaciąga pożyczki.

Sąd Odwoławczy uznał, że materiał dowodowy zebrany w sprawie nie daje podstaw do uznania – jak to uczyniono w zaskarżonym wyroku – iż zachodzą wyjątkowe okoliczności uzasadniające przedłużenie pięcioletniego terminu alimentowania pozwanej.

Takich okoliczności pozwana co najmniej nie wykazała w rozumieniu art. 6 k.c. Przede wszystkim należy podkreślić, iż rozumienie pojęcia „wyjątkowe okoliczności” nie odnosi się do sytuacji, gdy u pozwanej z upływem lat ujawniają się typowe dla wieku choroby, które związane są ze starzeniem się. Sąd Odwoławczy podziela stanowisko orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. uchwała SN z 16.4.1975 r. sygn. III CZP/75, czy wyrok SN z 3.9.1998 r. sygn. I CKN 1029/97), że nie może być zaliczony do okoliczności „wyjątkowych” normalny proces starzenia się małżonka, połączony przeważnie z pewnym upadkiem sił i schorzeniami właściwymi dla danego wieku. Pozwana nie ma orzeczonej niepełnosprawności, nie cierpi na choroby wyłączające zdolność samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie, a dokonane ustalenia wskazują na aktywność zawodową i życiową. Należało w tym zakresie podzielić ocenę Sądu

Rejonowego, iż ma ona zdolność i możliwości wykonywania – chociaż w ograniczonym zakresie – prac dających dodatkowe dochody.

W przypadku pozwanej nie można także uznać, że za utrzymaniem alimentów przemawiają zasady współżycia społecznego. Nie pozostaje bowiem w wyjątkowo krytycznej sytuacji majątkowej. Posiada majątek uzyskany w drodze podziału wspólnego małżeńskiego, a fakt że korzysta z całego mieszkania poprzednio służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych całej rodziny stron, wskazuje że warunki życia w tym zakresie ma komfortowe, a zachowanie ich nie może obciążać powoda. Dlatego okoliczności spłacania rat kredytu na remont tego mieszkania nie mogą wpływać na ocenę możliwości zaspokojenia potrzeb usprawiedliwionych przez pozwaną z własnych dochodów, tym bardziej że pozwana nie wykazała, iżby stan mieszkania po opuszczeniu przez powoda wymagał wydatków koniecznych do możliwego zamieszkania w nim. Mieszkanie było w stanie prawidłowym do jego zamieszkiwania. Z zeznań samej pozwanej wynika, że wydawała kredyty na odnowienie urządzenia w sprzęty, jednakże nie wykazała czy były to sprzęty i meble niezbędne do zamieszkiwania, czy też podwyższające jego komfort. Nie negowała, iż powód zabrał umeblowanie tego mieszkania w zakresie nieznacznym, bo wyłącznie z jednego pokoju, co w ocenie Sądu Odwoławczego nie uzasadniało zaciągnięcia kredytu na kwotę 20.000 zł. Należy zważyć, że rynek meblarski, szczególnie w przypadku nabywania mebli w systemie komisowym – dobrej jakości – posiada oferty o wartości nieznaczonej w stosunku do mebli nowych. Strony nie wskazywały, by zabrane meble przez powoda były nowe, zatem uzupełnienie w tym zakresie braków mieszkania pozwanej nie uzasadniało inwestowania tak wysokich kwot, jak przedstawiła to pozwana. W takiej sytuacji podwyższenie standardu życia tej strony nie może uzasadniać żądania przedłużenia obowiązku alimentacyjnego pozwanej. Dochody własne pozwanej, w ocenie Sądu Odwoławczego, pozwalają na zaspokojenie jej potrzeb socjalnych i zdrowotnych samodzielnie. Skoro dochody powoda i jego sytuacja materialna nie są rażąco wyższe od stanu majątkowego pozwanej, brak jest podstaw do uznania, iż zachodzą wyjątkowe okoliczności do przedłużenia obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanej.

Uznając sprawę za dostatecznie wyjaśnioną Sąd Okręgowy orzekł reformatoryjnie w zakresie objętym roszczeniem pozwu datowanym na 23 stycznia 2013 r. Wobec tego brak było podstaw do objęcia orzeczeniem uchylecia obowiązku alimentacyjnego z inną datą niż dochodzona powództwem w niniejszej sprawie.

Reasumując zaskarżony wyrok nie jest prawidłowy i dlatego apelację powoda uwzględniono, zmieniając w oparciu o przepis art. 386 § 1 k.p.c. orzeczenie w sposób określony w punkcie 1.

O kosztach postępowania odwoławczego postanowiono po myśli art. 102 k.p.c.

w związku z art. 108 § 1 k.p.c. W ocenie Sądu Odwoławczego bowiem charakter żądania zgłoszonego przez strony, okoliczności sprawy i sytuacja rodzinno – majątkowa stron uzasadnia odstąpienie od obciążenia pozwanej kosztami postępowania odwoławczego.

SSR(del.) Maryla Majewska - Lewandowska SSO Krystyna Hadryś SSO Andrzej Dyrda